

Groep 5

De kinderen schrijven in deze les een persoonlijk naamgedicht. Aan de hand van een woordspin schrijven ze zoveel mogelijk over zichzelf op. Dit kunnen bijvoorbeeld uiterlijke en innerlijke kenmerken zijn. Met deze woordspin als leidraad maken ze een Naamgedicht van hun voornaam.

Groep 6

In deze les leren de kinderen dat ze op verschillende manieren een Naamgedicht kunnen maken. Meestal maak je een Naamgedicht met je eigen naam, maar je kunt dit ook met andere woorden doen. Ze maken een Naamgedicht over een dier, een ding of een persoon.

Een **Naamgedicht** is een gedicht met jouw voor- of achternaam of allebei. De eerste letter van elke zin is belangrijk. De letters vormen van boven naar beneden je naam. Een moeilijk woord voor Naamgedicht is acrostichon.

Groep 7

In groep 7 maken de kinderen een Naamgedicht met hun voor- en achternaam. Daarbij kunnen ze een zelfportret tekenen of plakken ze een foto.

Groep 8

Het meest bekende Naamgedicht van Nederland is het Nederlands volkslied. De eerste regels van elk couplet vormen de letters WILLEM VAN NASSOV. De tekst van het Wilhelmus is geschreven door Filips van Marnix van St. Aldegonde, een goede vriend van Willem van Nassau die later Prins van Oranje werd. Het Wilhelmus is sinds 1932 het Nederlandse volkslied. Het is overigens het oudste volkslied ter wereld. Men weet niet wanneer het geschreven is, maar waarschijnlijk tussen 1568 en 1572. Het lied is dus meer dan 400 jaar oud.

De kinderen maken een Naamgedicht over een lid van het koningshuis, bijvoorbeeld Máxima of Willem-Alexander. Het is natuurlijk leuk om deze opdracht rond Koningsdag aan te bieden.

Evaluatie/aandachtspunten voor de leerkracht: _____

Naamgedicht

groep 5

Hieronder staan drie Naamgedichten van Chiel, Jesse en Seline.
Ze hebben hun naam van boven naar beneden geschreven.
Elke letter is het begin van een nieuwe zin.
Daarin vertellen ze iets over zichzelf. Lees ze maar eens.

Jesse, mijn naam kun je nu wel zien!
S...wie weet mijn achternaam?
Simecek! Inderdaad, goed geraden.
Stefan is mijn gekste vriend, maar Hedzer mijn beste.
En dit is alweer het einde!

Jesse Simecek, groep 5

Chiel heet ik.
Honden zijn lief
Ik heet van mijn achternaam Brouwer
En mijn broertje heet Stijn
Dang ben ik niet

Chiel Brouwer, groep 7

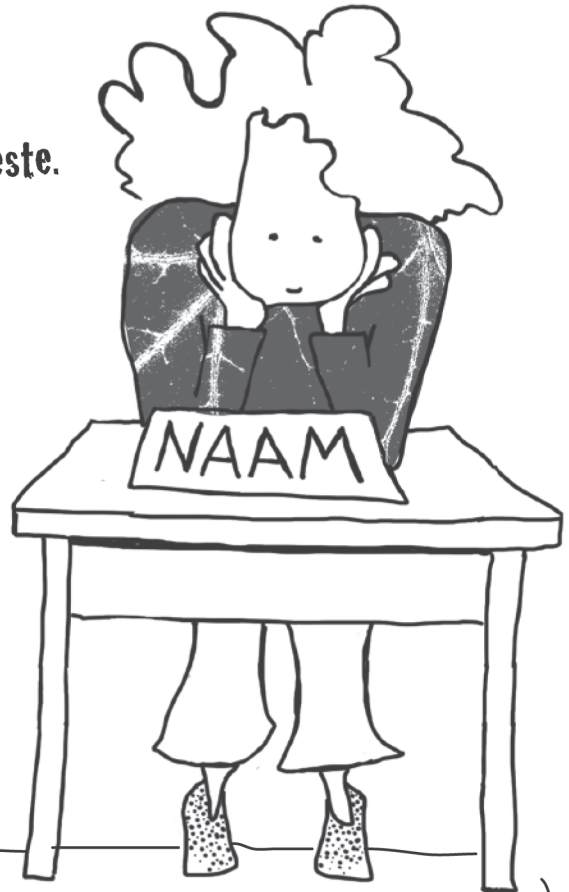
Seline is mijn naam, simpel.
En iedereen is aardig.
Los alles vaak op.
Ik ben goed in rekenen.
Niemand verslaat mij!
En is beter dan mij.

Seline Ye, groep 5

Opdracht 1

Schrijf je voornaam in het midden van de woordspin.
En denk alvast na over de volgende vragen:

- Hoe zie jij eruit?
- Wat is je karakter?
- Waar hou je van?
- Waar woon jij?
- Hoe ziet jouw gezin eruit?
- Welke huisdieren heb je?
- Welke boeken lees jij graag?
- Wat wil je later worden?
- Wat maakt jou speciaal?

Een **Naamgedicht** is een gedicht met jouw voor- of achternaam of allebei.
De eerste letter van elke zin is belangrijk. De letters vormen van boven naar beneden je naam. Wist jij dat acrostichon een moeilijk woord is voor Naamgedicht?

Rondeel

Toelichting

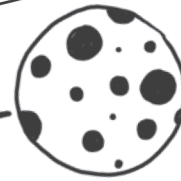
Groep 5

Kinderen maken kennis met de opbouw van een Rondeel. Een dichtvorm waarbij zin 1, gelijk is aan 4 en 7. Zin 2 is gelijk aan 8.

Ze maken gedichten over spelen, emoties en tegenstellingen.

- Wil je mijn geheime speelplek weten?
Weet je met wie ik het liefst buiten speel?
- Met wie had je ruzie?
Waar ging de ruzie over?
Hoe heb je het opgelost?
Hoe voel je je nu?
- Meestal ben ik eerlijk, maar soms ook oneerlijk.
Vaak ben ik blij, maar soms ook verdrietig.
Ik heb veel vrienden, maar voel mij ook wel alleen.
Op school is het leuk, maar gymmen is stom.

In een **Rondeel** worden hele zinnen herhaald. We kunnen dit in een rijmschema zetten. Dit schema is een handig geheugensteuntje. Zo weet je heel snel weer welke zinnen hetzelfde zijn. Het rijmschema ziet er zo uit: 1 - 4 - 7 en 2 - 8.

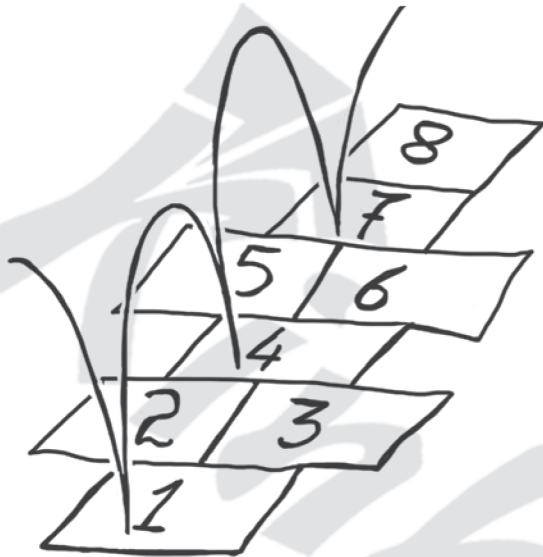

Groep 6

De opbouw van een Rondeel wordt herhaald. In deze les leren de kinderen een Rondeel af te maken aan de hand van enkele gegeven zinnen. Vervolgens mogen ze Rondelen bedenken rondom een thema en zal de nadruk dus meer liggen op de eigen creativiteit.

Groep 7

Deze les volgt dezelfde opbouw als bij groep 6. De kinderen leren een Rondeel af te maken aan de hand van enkele gegeven zinnen en bedenken zelf twee Rondelen rond het thema 'emoties'.

Groep 8

De opzet zoals bij groep 5, 6 en 7 beschreven, is ook geschikt voor groep 8.

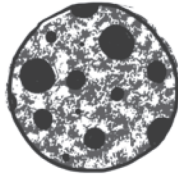
Eventuele onderwerpen kunnen zijn:

- Vroeger, nu en toekomst.
Wie ben jij als je ouder bent?
Wie was jij toen je nog klein was?
Wat gebeurt er in de toekomst of hoe was het vroeger?
- Wat maakt mij zo gelukkig?
Wanneer ben ik verdrietig?
Waar word ik blij van?
- Tegenstellingen.

Evaluatie/aandachtspunten voor de leerkracht: _____

Rondeel

Lees eerst deze twee gedichten.

**De bakker bakt de broodjes
Vers en knapperig
Van soesjes tot taartjes
De bakker bakt de broodjes
Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat
Is hij altijd in de weer
De bakker bakt de broodjes
Vers en knapperig**

Esther Siebenga

**Elke dag ga ik aan de slag
Pak pen en papier
Het geeft me zo'n plezier
Elke dag ga ik aan de slag
Ik schrijf zo graag gedichten
Het liefst ben ik er elk moment mee bezig
Elke dag ga ik aan de slag
Pak pen en papier**

Esther Siebenga

In een **Rondeel** worden hele zinnen herhaald. We kunnen dit in een rijmschema zetten. Dit schema is een handig geheugensteuntje. Zo weet je heel snel weer welke zinnen hetzelfde zijn. Het rijmschema ziet er zo uit: 1-4-7 en 2-8.

Groep 6

Ken je het Rondeel al?

Een aantal zinnen zijn hetzelfde.

Als je dus een hele mooie zin hebt gemaakt, dan heb je de helft van het gedicht al klaar.

Opdracht 1

Je hebt net ontdekt dat een Rondeel een gedicht is van acht zinnen.

Zin 1, 4 en 7 zijn al ingevuld, de rest mag jij doen. Let er wel op dat zin 2 en 8 gelijk zijn. Je kan met een twee Rondelen maken.

Ik ben gek op snoep

Ik ben gek op snoep

Ik ben gek op snoep

Mijn oma is heel erg ziek

Mijn oma is heel erg ziek

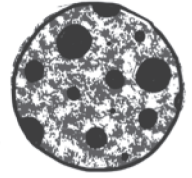
Mijn oma is heel erg ziek

Opdracht 2

Ging het goed? Probeer er nu zelf nog een paar te bedenken.

Dit keer zonder voorbeeldzinnen.

Lukt het om een vrolijk Rondeel te schrijven?

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

7 _____

8 _____

groep 6

Opdracht 3

Zin in nog een Rondeel?

Dit Rondeel gaat over verdrietig zijn.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

5 _____

6 _____

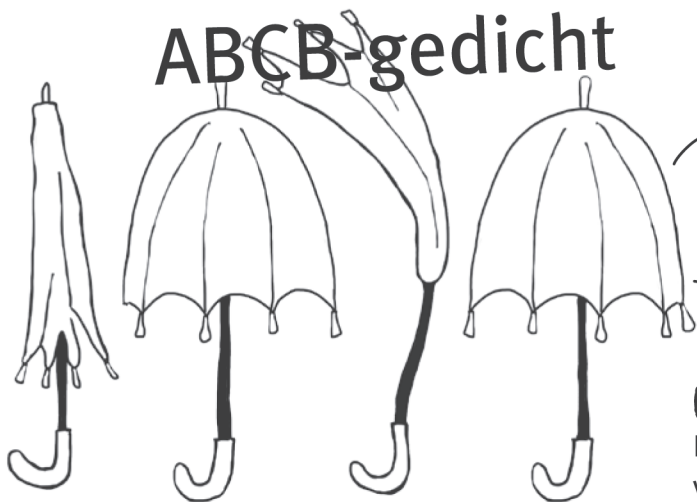
7 _____

8 _____

Ben je klaar?
Schrijf het mooiste Rondeel in je gedichtenschrift.
Daarna mag je de Rondelen versieren. Succes!

ABCB-gedicht

Toelichting

Een **ABCB-gedicht** heeft een vast rijmschema. De eerste en de derde zin rijmen niet, de tweede en de vierde zin wel. Daarom staat er tweemaal een B.

Groep 5

De kinderen leren deze les wat het rijmschema is van een ABCB-gedicht. Dit ontdekken ze door:

- Voorbeeldgedichten kritisch te bekijken, lettend op eindrijm.
- Zelf de laatste zin in te vullen van bestaande gedichten rekening houdend met het rijmschema: zin twee en vier moeten op elkaar rijmen. Ook moeten ze het onderwerp van het gedicht in de gaten houden.
- Daarna schrijven de kinderen zelf een ABCB-gedicht met verschillende coupletten. Het onderwerp kiezen ze zelf.

Groep 6

Deze les is niet opgenomen in de kopieermap.

Zie de uitleg bij groep 5. Sta in een klassikale les eventueel stil bij het rijmschema en laat de kinderen gedichten schrijven over een onderwerp.

Groep 7

De kinderen leren deze les wat het rijmschema van een ABCB-gedicht is. Dit ontdekken ze door:

- Voorbeeldgedichten kritisch te bekijken, lettend op eindrijm.
- Zelf de laatste zin van bestaande gedichten in te vullen. Rekening houdend met het rijmschema: zin twee en vier moeten op elkaar rijmen. Ook moeten ze het onderwerp van het gedicht in de gaten houden.
- Daarna schrijven de kinderen zelf een ABCB-gedicht met verschillende coupletten. Het onderwerp kiezen ze zelf.

Groep 8

De kinderen leren in deze les wat het rijmschema is van een ABCB-gedicht. Dit ontdekken ze door:

- Voorbeeldgedichten kritisch te bekijken, lettend op eindrijm.
- Zinnen van bestaande gedichten te veranderen op hun eigen creatieve manier. Deze vierde zin moet wel op de tweede zin rijmen (ABCB).
- Een tweede couplet schrijven bij een bestaand gedicht. Let er wel op dat het aansluit bij het onderwerp: 'grap van niks'.
- Een zelf bedacht ABCB-gedicht te maken over een onderwerp naar keuze. Komen de kinderen moeilijk tot een onderwerp, dan kan gekozen worden uit: ver weg, vrede, een schilderij, vriendschap, griezels of natuur.

Evaluatie/aandachtspunten voor de leerkracht: _____

ABCB-gedicht

Lees eerst de gedichten.

Ik schrijf ze op

Ik schrijf ze op
met potlood en met pen,
de liever nog dan liefste
woorden die ik ken.

Ik schrijf ze op
met balpen en met stift,
de mooier nog dan mooiste
woorden in mijn schrift.

Ik schrijf het op
in rood en geel en blauw,
dat ik nog houder hou dan hou
van de allerjouste jou.

Koos Meinderts
Uit: Verdriet is drie sokken © Lemniscaat Rotterdam 2008

Heb je goed naar de rijmwoorden gekeken?
Wat valt je op?

Opdracht 1

Hieronder zie je delen uit drie bestaande gedichten van
Mies Bouhuys. Bedenk jij de laatste zin!
Deze zin moet dus rijmen op de tweede zin.

Het nijlpaardje

- A De nijlpaardmoeder weet het wel:
- B Blijf maar in 't water kind.
- C Alleen je neusje en je staartje

B _____

Appeltjes

- A Er was er eens een mannetje
- B dat appels plukken zou.
- C "Sien, span het paard voor het karretje."

B _____

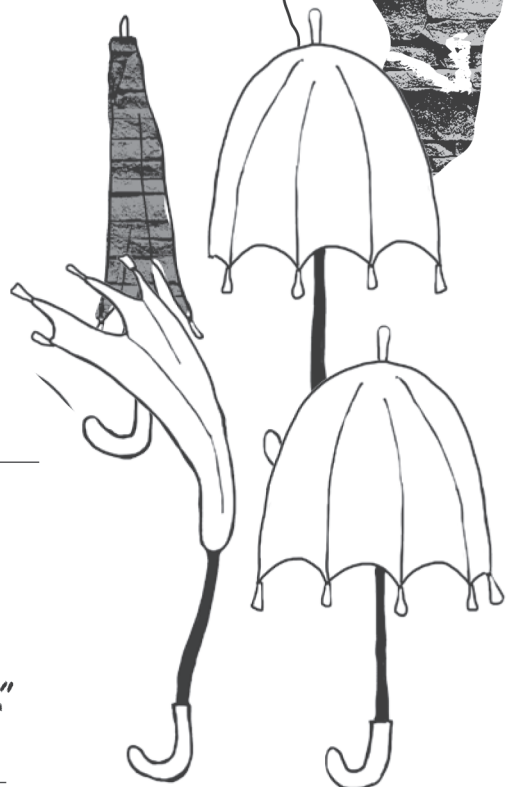
Een bijtje

'k Zou best een bijtje willen zijn,
een heel gewoon bruin bijtje.
Natuurlijk niet mijn leven lang,
maar toch wel voor een tijdje.

Ik woonde in een bijenkorf,
maar als de dag begon
zocht ik een tuin vol bloemen op
en zoemelde in de zon.

Mies Bouhuys
Uit: Voetje van de vloer © Holland BV Haarlem 2002

Een ABCB-gedicht heeft
een vast rijmschema. De eerste en
de derde zin rijmen niet, de tweede
en de vierde zin wel. Daarom staat
er tweemaal een B.

Knikkeren

- A Weet je niet een vriendje,
- B een Hansje of een Jan,
- C een Klaasje of een Peter

B _____

(drie fragmenten)

Mies Bouhuys

Uit: Voetje van de vloer © Holland BV Haarlem 2002

Opdracht 2

Bedenk nu zelf een ABCB-gedicht.

Schrijf de eerste drie zinnen op. Deze hoeven niet te rijmen.

Schrijf dan de vierde zin op. Deze zin rijmt op de tweede zin.

Kies zelf een onderwerp.

A _____

B _____

C _____

B _____

Opdracht 3

Nu mag je nog één of twee coupletten erbij schrijven.

A _____

B _____

C _____

B _____

A _____

B _____

C _____

B _____

Ben je klaar?
Schrijf je ABCB-gedicht netjes over in je gedichtenschrift. Bedenk nog een leuke titel erbij en versier de bladzijde.

Vrij gedicht

Toelichting

Groep 5

Een Vrij Gedicht is iets anders dan een gedicht op rijm. Maar een Vrij gedicht is ook iets anders dan een verhaal. Je probeert namelijk zoveel mogelijk te zeggen met zo weinig mogelijk woorden. Via een stappenplan leren de kinderen een Vrij Gedicht te schrijven in zes stappen.

- 1 Bedenk een onderwerp waar je een gedicht over wil schrijven.
Schrijf je onderwerp in een woordspin.
- 2 Schrijf dan acht woorden die met het onderwerp te maken hebben rond de woordspin.
- 3 Probeer aan de hand van de woorden nu zinnen te bedenken voor jouw Vrij gedicht.
Schrijf deze zinnen op.
- 4 Verander de zinnen zodat er een gedicht ontstaat.
Misschien lukt het je om met weinig woorden veel te vertellen.
- 5 Lees het gedicht nog een paar keer na. Verander eventueel een woord of een zin.
- 6 Als je tevreden bent, schrijf dan het gedicht netjes over.

Groep 6

Lees de uitleg en het stappenplan bij groep 5. De kinderen worden nu echter niet volledig vrij gelaten bij de eerste opdracht, maar schrijven eerst een Vrij Gedicht aan de hand van de volgende onderwerpen, de vorm is vrij:

- Wie ben ik?
- School
- De vier seizoenen
- Mijn kamer
- Een insect

Later bepalen ze zelf het onderwerp.

Groep 7

Lees de uitleg en het stappenplan bij groep 5. De kinderen worden nu echter niet volledig vrij gelaten bij de eerste opdracht, maar schrijven eerst een Vrij Gedicht aan de hand van de volgende onderwerpen, de vorm is vrij:

- Raadsels
- Wat ik graag zou willen zijn...
- Mijn familie
- Weet je waar ik wel wil wonen?
- De oplossing!

Later bepalen ze zelf het onderwerp.

Groep 8

Lees de uitleg en stappenplan van deze les bij groep 5. De kinderen worden nu echter niet volledig vrij gelaten bij de eerste opdracht, maar schrijven eerst een Vrij Gedicht aan de hand van de volgende onderwerpen, de vorm is vrij:

- Mening en feiten
- Inkt
- Bescherming
- De reis door mijn lijf
- Zwijgen
- Tijd
- Dromen

Een **Vrij gedicht** wordt ook wel een prozagedicht genoemd. Het gedicht hoeft niet te rijmen en is niet aan regeltjes gebonden. Je bent vrij om zelf het onderwerp te bedenken.

Evaluatie/aandachtspunten voor de leerkracht:

Vrij gedicht

Lees de onderstaande gedichten.

De aarde is als een bol sodaliet
Met land wat zo groen is als jade
Het is vol met leven
Van een mens, een dier, een plant
Al eeuwenlang is er leven
Maar hoe lang zal dat zo blijven?
Een maand, een jaar, een eeuw
Wie zal het zeggen.....

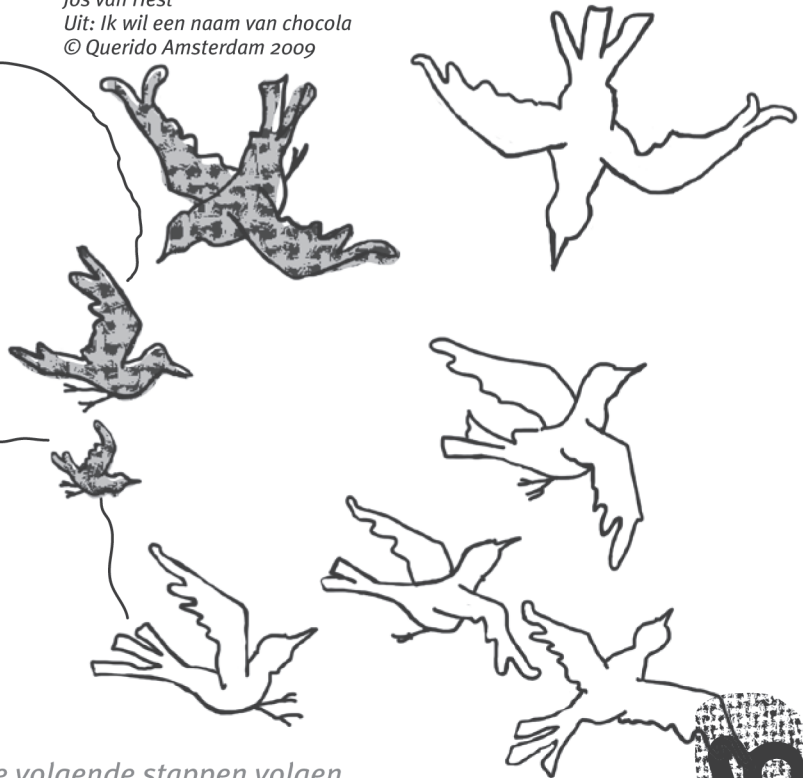
Charlotte den Hartog, groep 7

Omdat je mijn vriend bent

geef ik je een doosje met geheimen
ik zal ze allemaal noemen: een veer
die echt gevlogen heeft, een blaadje
met een wachtwoord, een blaadje met
een nachtwoord, een lucifer voor
een vrolijk vuurtje, een schroefje dat
ik heb gevonden, een rood papiertje
van een bonbon, een edele kiezelsteen
met glimmertjes, een stompje potlood
waar nog veel woorden in zitten,
een schoolfotootje van mij, het mooiste
autootje van mij, niet verder vertellen.

Jos van Hest
Uit: Ik wil een naam van chocola
© Querido Amsterdam 2009

Een **Vrij gedicht** wordt ook wel
een proza-gedicht genoemd. Het
gedicht hoeft niet persé te rijmen
en is niet aan regeltjes gebonden.
Je bent vrij om het zelf te bedenken.
Het gedicht kan over iets of iemand
gaan, dit noem je het onderwerp.

Stappenplan

Om een Vrij gedicht te maken kun je de volgende stappen volgen.

- 1 Bedenk een onderwerp waar je een gedicht over wilt schrijven.
Schrijf je onderwerp in een woordspin.
- 2 Schrijf dan acht woorden die met het onderwerp te maken hebben rond de woordspin.
- 3 Probeer aan de hand van de woorden zinnen te bedenken.
Schrijf deze zinnen op.
- 4 Verander deze zinnen zodat er een gedicht ontstaat.
Misschien lukt het je om met weinig woorden veel te vertellen.
- 5 Lees het gedicht nog een paar keer na. Verander eventueel een woord of een zin.
- 6 Als je tevreden bent, schrijf dan het gedicht netjes over.

